

Täysistunto

Tiistai 22.3.2022 klo 14.00—15.26

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huumausainelain ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 29/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Lindén, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.49 **Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan järkyttävien tapahtumien valossa kaikki muut asiat ovat pieniä, mutta niitäkin joudumme täällä käsittelemään. Tällä nyt esittelemälläni asialla on kuitenkin eräs yhteys jopa Ukrainan tilanteeseen, vaikka tämä on valmisteltu jo aikaisemmin. Nimittäin tässä on osaltaan kysymys välttämättömistä kipulääkkeistä, jotka meillä kuuluvat huumausainevalvonnan piiriin, mutta tällaisten lääkkeiden saaminen esimerkiksi katastrofi-alueelle on ollut monimutkaisen lupamenettelyn takia hankalampaa. Tätä menettelyä sujuvoitetaan. Tämä esitys on siis tehty jo aikaisemmin, mutta se myös tässä tilanteessa auttaa. Halusin sen takia tämän asian ensimmäiseksi sanoa.

Meillä on huumausaineissa kaiken kaikkiaan 52 pykälää, ja tässä nyt ehdotetaan muutoksia 14:ään niistä. Osa on teknisiä, esimerkiksi sentyyppisiä, niin kuin jokainen ymmärtämme, että nimi Elintarviketurvallisuusvirasto muutetaan nimeksi Ruokavirasto, tai jos meillä sanotaan, että tietty lupa on yksityishenkilöillä ja oikeushenkilöillä, niin ei tarvitse enää erikseen sanoa ”ja yliopistoilla”, koska yliopistot ovat oikeushenkilöitä.

No, pelkästään näin muodollisista, teknisistä asioista tässä ei ole kysymys, vaan tässä monella tavalla, itse asiassa useassa pykälässä, jotka liittyvät lupiin, valvontaan, menettelyä sujuvoitetaan ja selkeytetään, tietyiltä osilta jopa tiukennetaan. Eräät sellaiset lääkkeet, jotka ovat psykiatrisia lääkkeitä ja joita on joissain lääkevalmisteissa, tulevat nyt hieman tiukemman valvonnan piiriin, mutta kuitenkin tavalla, joka ei haittaa niiden oikeaa, tarkoituksenmukaista käyttöä.

Tässä on näiden lupa-asioiden ohella, joihin useimmat pykälät liittyvät, kysymys myös siitä, että tietyt huumausainelajeissa käytettävät kasvijauheet, -rouheet ja -valmisteet, jotka sisältävät DMT:tä, määriteltäisiin huumausaineiksi. DMT on nimittäin hallusinogeeni, joka on määritelty kansainvälisesti huumausaineeksi. Nykytilan ongelma kasveissa, jotka sisältävät luonnostaan DMT:tä, on ollut, että niitä ei ole oikeuskäytännössä pidetty huu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2022 vp

mausaineina, vaikka DMT kemiallisena yhdisteenä onkin määritelty huumausaineeksi. Tästä on seurannut, että esimerkiksi Mimosa hostilis -kasvin juurikaarnaa, jota käytetään hallusinogeeninä, on saanut tuoda Suomeen. Tällä muutoksella pyritään nyt siis ehkäisemään näiden tällaisten lain kiertämiseen tarkoitettujen kasvijauheiden, -rouheiden ja -valmisteiden maahantuontia ja käyttöä.

En tämän perusteellisemmin nyt käy näitä yksityiskohtaisia muutoksia läpi. Täytyy sanoa, että tämä on teknisesti ja juridisesti aika vaativaa lainsäädäntöä, ja kun olen siihen nyt itseäni perehdyttänyt, niin kyllä siinä joutuu kynää vieressä pitämään, että ymmärtää, mikä vaikuttaa mihinkin, varsinkin kaikkeen, mikä liittyy tähän lupsäädäntöön. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Mattila.

14.52 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä oleva lakiesitys tuli tänään sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyyn. Asiantuntijakuulemisessa kävi ilmi lausunnonantajien hyvin yhteneväinen kanta pitää lakiesitystä kannatettavana.

Kasvikunnassa on kasveja, jotka sisältävät luonnostaan dimetyylitryptamiinia eli DMT:tä, joka on hallusinogeeni. Vaikka oikeuskäytännössä DMT on määritelty kansainvälisesti huumausaineeksi, eivät kuitenkaan luonnostaan DMT:tä sisältävät kasvit ole olleet huumausaineita. Tämän johdosta esimerkiksi Mimosa hostilis -kasvin juurikaarnaa on saanut tuoda Suomeen, kuten ministeri tuossa äsken kertoi.

Lakiesitys ehdottaa, että huumaantumistarkoituksessa käytettävät kasvijauheet, -rouheet ja -valmisteet, jotka sisältävät DMT:tä, määriteltäisiin huumausaineiksi. Tämän myötä niitä tulisivat koskemaan huumausainelaisissa säädetyt yleiskiellot.

Kansanterveyden näkökulmasta katsottuna lakiesitys on kannatettava. Kuten Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos toteaa omassa lausunnossaan, lainmuutoksella pyritään ehkäisemään huumausaineiden lisääntyntä tarjontaa, sillä lisääntynyt tarjonta johtaa usein lisääntyneeseen kysyntään. THL:n mielestä huumausaineiden saatavuuden vähentäminen on Suomessa keskeinen päihteidenkäyttöä ja siitä johtuvia haittoja vähentävä keino.

Ymmärrän ajatuksen yhteneväisyyden esimerkiksi tarkasteltaessa sitä kehitystä, mikä on nähty tupakoinnin vähenemisenä Suomessa. Kun savukkeiden ostamisesta ja niiden polttamisesta on tullut hyvin kontrolloitua, on tupakointi vähentynyt merkittävästi viimeisten vuosikymmenien aikana. Tätä voi pitää yksinomaan hyvänä asiana niin tupakoimattomien kuin tupakoitsijoiden näkökulmasta.

Käsittelyssä oleva lakiesitys haluaa rajoittaa DMT-huumausaineen saatavuutta siten, että huumausaineeksi määriteltäisiin huumaantumistarkoituksessa käytettävät kasvijauheet, -rouheet ja -valmisteet, jotka sisältävät DMT:tä. Myös sisäministeriön näkökulmasta lakiesitys on kannatettava, sillä se parantaa viranomaisten mahdollisuuksia estää, paljastaa ja tutkia huumausainerikoksia. Vaikka poliisi kohtaa työssään harvoin juuri DMT:tä ja sitä sisältäviä kasvijauheita tai -rouheita tai muita valmisteita eikä lailla sen voimaan tullessa ole resurssivaikutuksia poliisin työhön, voi lakiesitystä pitää kannatettavana, koska se edistää kansanterveyttä. Poliisiviranomaisen näkökulmasta on myös tärkeää poistaa nykyiseen säätelyyn liittyvää sellaista epäloogisuutta ja oikeusepävarmuutta, mikä voi vaikuttaa negatiivisesti esimerkiksi rikoksen ennaltaestämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen ja huumausainevalvontaan yleisemminkin.

Arvoisa puhemies! Pidän lakiesitystä varsin kannatettavana. Olen tyytyväinen muutenkin hallituksen huume- ja päihdepoliittisiin linjauksiin, joista käy ilmi kyseisten aihealuei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2022 vp

den viranomaisten ja asiantuntijoiden kuuleminen herkällä korvalla. Meidän on myös tärkeää viestiä maana, mikä on suhtautumisemme huumausaineisiin. Porsaanreiät on tilkittävä silloin, kun sellaisia havaitaan olevan, ja siitä myös tässä lakiesityksessä on kyse.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Heinonen.

14.56 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Oikeastaan ajattelin, että tulen tähän kohtaan käyttämään puheenvuoron, sillä oman eduskuntaurani aikana olemme lukuisia kertoja näitä erilaisia huumausaineiden lisäämisiä lainsäädännössä käsitelleet, ja hieman on tullut sellainen tunne, että joko me lainsäätäjät olemme aina askeleen perässä tai sitten käyttäjät ja tekijät ovat askeleen edellä. Ehkä kummastakin on jollain tavalla kyse.

Muistan, kun jo muutamia vuosia sitten kuuntelin erästä haastattelua, jossa kerrottiin, että keskusrikospoliisin rikostekninen laboratorio testasi kaiken kaikkiaan lähes 18 000 näytettä tai näyte-erää pelkästään sen takia, että niistä haluttiin tutkia lähinnä ulkomailta, Kiinasta tulleita lähetyksiä, mitä näissä lähetyksissä on. Muutaman vuoden sisällä, vajaassa kymmenessä vuodessa, määrä oli kasvanut 50 prosentilla, eli tämä kehitys on ollut erittäin hurjaa. Se kuvaa nimenomaan huumeiden käytön moninaistumista. Voisi todeta, että kun ehkä ennen tilanne oli vähän sensuuntainen, että huumeidenkäyttäjät joko polttivat kannabista tai pistivät heroiniä tai amfetamiinia, niin nyt sitten otetaan erilaisia nieltäviä lääkeaineita ja tilataan niitä usein myös netistä ja yleensä Kiinasta. Ja nämä lähetykset eivät läheskään aina edes sisällä sitä, mitä on kuviteltu sieltä ostettavan.

Oikeastaan, kun tässä kokonaisuudessa jälleen päivitetään tätä listaa ja otetaan uusia aineita tähän mukaan, oma huoleni on se, että me olemme koko ajan auttamattomasti tässä juoksussa perässä. Niin kuin edellä puhunut edustajakollegakin toi esiin, että porsaanreiät pitää pystyä tilkitsemään ja sulkemaan, niin vähän tuntuu siltä, että tähän ei pystytä vaan koko ajan kun yksi suljetaan, niin jokin toinen aukko on jo auennut ja jotain uutta on tulossa.

Ei minulla tähän ole vastausta. Täällä on entisiä poliiseja, jotka ovat näiden asioiden ympärillä joutuneet työtä tekemään. En tiedä, onko heilläkään siihen ratkaisuja, mutta kysyisin, onko ministerillä siihen ratkaisua. Millä tavalla me voisimme olla tässä enemmän etunojassa näiden uusien ainesosien ja huumeina käytettävien aineiden tien tilkitsemisessä ja estämisessä, kun kerran usein tässä käy niin, että yhä nuoremmat, kun se on niin helppoa, tilaavat niitä netistä? Tarinat voivat olla hyvinkin toisenlaisia kuin se totuus on, ja se aine, mitä sieltä tulee, on usein ihan jotain muuta kuin ehkä on annettu ymmärtää. Usein vahinko on tapahtunut ensimmäisen kerran jälkeen.

Huumepoliisi tekee tässä sektorissa hyvää työtä, kuten myös meidän Tullimme, mutta se on hieman sellaista perässä juoksemista. Mitä uusia muuntohuumeita tulee markkinoille, sitä emme tiedä, ja näitä näyttää koko ajan tulevan yhä lisää.

Muistan silloin tuosta aiemmasta uutisesta, että siinä todettiin, että tuntuu siltä, että oikeastaan vain taivas on rajana siinä, mitä voi syntetisoida — keskusrikospoliisin Erkki Sipilä sen silloin totesi — ja valitettavasti taivas on aika monella näiden jälkeen myös kohteena.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Lindén, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 29/2022 vp

15.00 Perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindén: Arvoisa puhemies! Kiitän tässä edustajia Mattila ja Heinonen viisaista puheenvuoroista, jotka kuuntelin todella tarkkaan.

Edustaja Heinosen puheenvuoroon liittyy kysymys, että millä muulla tavalla kuin juoksemalla perässä tämän lainsäädännön säätämisen kanssa me voisimme olla ajan tasalla ja jopa edellä. Voidaan sanoa, että kyllä tämä askarrutti minuakin, kun sain perehdytyksen tähän lakiin, koska tässähän nyt tavallaan on kaksi asiaa lainmuutoksessa yhtä aikaa. Siellä on tämä DMT, ja sitten siellä on tämä lupahallinnon muuttaminen ja sujuvoittaminen. Ja kas kun ei kukaan kysynyt, miksi tässä ei säädetä hampusta. No, se on tulossa syksyllä, koska siihen liittyvällä lausuntokierroksella kävi ilmi, että siihen liittyy eräitä vaikeuksia, joita ei pystytty tähän saamaan. Ehkä ratkaisu voisi olla se, että me pystyisimme enemmän erottamaan toisistaan nämä muodollis-hallinnollis-juridiset seikat, joita tässäkin käsitellään, esimerkiksi juuri Tullilaboratorion tai Fimean tai apteekkien osalta, ja sitten keskittymään ihan tähän, voisiko sanoa, Heinosen esille nostamaan asiaan, jossa me otamme sitten kantaa mahdollisimman nopeasti aina kulloisenkin tiedon valossa niihin huumehaasteisiin, joita meillä on. Eli valmistelisimme näitä sillä tavalla erillään, jolloin tämä voisi olla nopeampitahtinen tapa. — Kiitoksia. [Timo Heinonen: Kiitos!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.